Pierwsza Ławka · zestaw kart pracy · geografia · klasa 5

Dział 3. Lądy i oceany na Ziemi

Kontynenty i oceany, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe, wielkie formy powierzchni Ziemi i trasy pierwszych wypraw. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Lądy i oceany na Ziemi – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	6 zad. 12 pkt
2	**Lądy i oceany na Ziemi – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	7 zad. 24 pkt
3	**Lądy i oceany na Ziemi – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	7 zad. 23 pkt
4	**Lądy i oceany na Ziemi – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	3 zad. 13 pkt
5	**Sprawdzian: Lądy i oceany na Ziemi – grupa A** 30 minut · 18 pkt	7 zad. 18 pkt
6	**Sprawdzian: Lądy i oceany na Ziemi – grupa B** 30 minut · 18 pkt	7 zad. 18 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Materiał oryginalny dla klasy 5 szkoły podstawowej (rok szkolny 2026/2027). Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Lądy i oceany na Ziemi – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 12 pkt

Przypomnij sobie

- Kontynenty (od największego): **Azja, Afryka, Ameryka Północna, Ameryka Południowa, Antarktyda, Europa, Australia**.
- Oceany: **Spokojny** – największy i najgłębszy (Rów Mariański), **Atlantycki**, **Indyjski**, **Arktyczny** – najmniejszy, wokół bieguna północnego. Wokół Antarktydy wyróżnia się też Ocean Południowy. **Arktyka** to obszar wokół bieguna północnego – głównie Ocean Arktyczny pokryty lodem morskim.
- Położenie oceanów: Atlantycki – między Europą i Afryką a obiema Amerykami; Indyjski – między Afryką, Azją i Australią; Spokojny – między Azją i Australią a Amerykami; Arktyczny – na północ od Europy, Azji i Ameryki Północnej.
- Wody zajmują ok. 71% powierzchni Ziemi, lądy – ok. 29%. Na półkuli północnej jest więcej lądów niż na południowej.
- **Równik** dzieli Ziemię na półkulę północną i południową, a **południk zerowy** (przechodzi przez Greenwich w Londynie) i **180°** – na wschodnią i zachodnią. Ważne równoleżniki:

linia	szerokość	przecina kontynenty
równik	0°	Afrykę, Amerykę Południową (jej północną część), wyspy Azji
zwrotnik Raka	23°26′N	Afrykę, Azję, Amerykę Północną
zwrotnik Koziorożca	23°26′S	Afrykę, Amerykę Południową, Australię
koło podbiegunowe północne	66°34′N	Europę, Azję, Amerykę Północną
koło podbiegunowe południowe	66°34′S	Antarktydę

- W całości na półkuli południowej leżą stały ląd Australii i Antarktyda. Australia leży też w całości na półkuli wschodniej, a obie Ameryki – na zachodniej.
- Wielkie formy powierzchni Ziemi: Himalaje w Azji (Mount Everest – najwyższy szczyt Ziemi), Andy wzdłuż zachodniego wybrzeża Ameryki Południowej, Góry Skaliste w Ameryce Północnej, Nizina Amazonki w Ameryce Południowej, Sahara w Afryce.
- Przylądki: Dobrej Nadziei – na południu Afryki, Horn – na południowym krańcu Ameryki Południowej.
- Pierwsze wyprawy: Krzysztof Kolumb dotarł do Ameryki (1492), Vasco da Gama opłynął Afrykę (Przylądek Dobrej Nadziei) i dotarł do Indii (1498), wyprawa Ferdynanda Magellana (po jego śmierci w 1521 r. dowodził nią Juan Sebastián Elcano) jako pierwsza opłynęła Ziemię (1519–1522).

Morza i żeglarze

karawela – żaglowiec dawnych odkrywców

jacht – rejs dookoła świata

latarnia morska nocą wskazuje drogę statkom

luneta przybliża widok dalekiego brzegu

Przykłady z wyjaśnieniem

Przykład 1. Który kontynent przecinają zarówno równik, jak i południk zerowy?
Afryka – dlatego leży na wszystkich czterech półkulach.

Przykład 2. Które morze oblewa Polskę?
Bałtyk – morze, które łączy się z Oceanem Atlantyckim.

Zadania

1 **Ułóż kontynenty od największego.** ___ / 1 pkt

1. Azja → _____ → Ameryka Północna → _____ → Antarktyda → _____ → Australia

2 **Największy ocean to** ___ / 1 pkt

A. Atlantycki **B.** Indyjski **C.** Arktyczny **D.** Spokojny

3 **Uzupełnij.** ___ / 2 pkt

1. Wody zajmują ok. _____% powierzchni Ziemi.
2. Najgłębsze miejsce na Ziemi to _____.

4 **Uzupełnij nazwy równoleżników.** ___ / 3 pkt

1. 23°26′N – zwrotnik _____
2. 23°26′S – zwrotnik _____
3. 66°34′N – koło podbiegunowe _____

5 **Oceń prawdziwość zdań.** ___ / 3 pkt

1. Równik przecina Australię.	P	F
2. Ocean Spokojny jest największym oceanem.	P	F
3. Antarktyda leży wokół bieguna południowego.	P	F

6 **Uzupełnij.** ___ / 2 pkt

1. Na półkulę północną i południową Ziemię dzieli _____.
2. Ameryka Północna leży na półkuli (wschodniej czy zachodniej?) _____.

PIERWSZA ŁAWKA

Lądy i oceany na Ziemi – ćwiczenia podstawowe

Sprawdzam, czy rozumiem podstawy

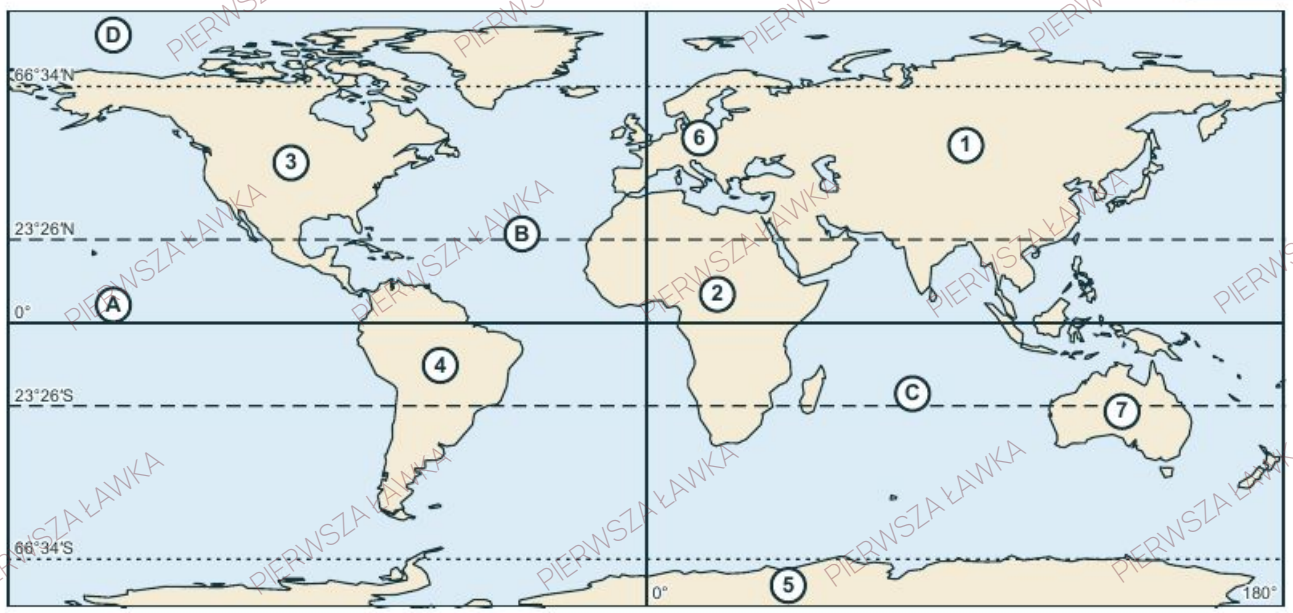
karta 2/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 24 pkt

Pamiętaj: zanim wpiszesz odpowiedź, odszukaj obiekt na mapie w atlasie.

1 Na mapie cyframi oznaczono kontynenty, a literami oceany. Wpisz właściwe oznaczenia.

___ / 11 pkt

Afryka – _____

Europa – _____

Australia – _____

Azja – _____

Ameryka Północna – _____

Ameryka Południowa – _____

Antarktyda – _____

Ocean Indyjski – _____

Ocean Arktyczny – _____

Ocean Spokojny – _____

Ocean Atlantycki – _____

2 Połącz podróżnika z dokonaniem. Jedno dokonanie jest niepotrzebne.

___ / 3 pkt

1. Krzysztof Kolumb
2. Vasco da Gama
3. Ferdynand Magellan

a) pierwszy na biegunie południowym

b) dotarcie do Ameryki

c) wyprawa dookoła świata

d) droga morska do Indii

1 ____ 2 ____ 3 ____

3 Oceń prawdziwość zdań.

___ / 3 pkt

1. Na półkuli południowej jest więcej lądów niż na północnej.	P	F
2. Europa i Azja tworzą Eurazję.	P	F
3. Ocean Arktyczny jest najmniejszy.	P	F

Sprawdzian: Lądy i oceany na Ziemi – grupa A

30 minut · 18 pkt

karta 5/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 18 pkt

1 **Połącz obiekt z kontynentem, na którym leży.** ___ / 3 pkt

1. Himalaje	a) Ameryka Południowa
2. Andy	b) Afryka
3. Sahara	c) Azja

1 ____ 2 ____ 3 ____

2 **Ocean, który oblewa Afrykę, Azję i Australię, to Ocean** ___ / 1 pkt

A. Indyjski **B.** Atlantycki

C. Spokojny **D.** Arktyczny

3 **Oceń prawdziwość zdań.** ___ / 3 pkt

1. Równik przecina Amerykę Południową.	P	F
2. Europa jest drugim co do wielkości kontynentem.	P	F
3. Zwrotnik Koziorożca przecina Australię.	P	F

4 **Uzupełnij.** ___ / 2 pkt

1. Wielka nizina w Ameryce Południowej to Nizina _____.
2. Najwyższy szczyt Ziemi to _____.

5 **Afryka ma ok. 30 mln km², a Australia i Oceania – ok. 9 mln km². Ile razy w przybliżeniu Afryka jest większa?** ___ / 2 pkt

6 **Opisz położenie Europy względem równika, południka zerowego i oceanów.** ___ / 3 pkt

7 **Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.** ___ / 4 pkt

Z dziennika marynarza

Wypłynęliśmy z Lizbony na południe. Po kilku tygodniach przepłynęliśmy równik. Potem opłynęliśmy przylądek na południu Afryki i wpłynęliśmy na ocean, który zaprowadził nas do Indii.

Tekst własny

7.1 **Nazwij ocean, na który wpłynęli marynarze, i kontynent, który opłynęli.** ___ / 2 pkt

7.2 **Podaj, który podróżnik jako pierwszy dotarł tą drogą do Indii, i rok, w którym to nastąpiło.** ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Lądy i oceany na Ziemi – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 5

Podgląd pokazał 5 z 14 stron. Pełna wersja: 14 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Lądy i oceany na Ziemi – najważniejsze wiadomości – 6 zadań, 12 pkt
- Karta 2: Lądy i oceany na Ziemi – ćwiczenia podstawowe – 7 zadań, 24 pkt
- Karta 3: Lądy i oceany na Ziemi – utrwalenie – 7 zadań, 23 pkt
- Karta 4: Lądy i oceany na Ziemi – w praktyce – 3 zadania, 13 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Lądy i oceany na Ziemi – grupa A – 7 zadań, 18 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Lądy i oceany na Ziemi – grupa B – 7 zadań, 18 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje przykłady z wyjaśnieniem.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/geografia-klasa-5-dzial-03-lady-i-oceany-na-ziemi-zestaw